

Samenvatting van het adviesrapport van de commissie over een melding van (vermoedelijke) misstanden

Samenvatting

De melder was ten tijde van zijn melding werkzaam voor een dienst van JenV. Hij vermoedde dat er binnen de organisatie sprake was van een of meerdere misstanden, omdat de beleidsregels over fitheid en weerbaarheid niet werden nageleefd. De melder voelde zich genoodzaakt om zijn vermoeden van een misstand te melden bij de Integriteitscommissie JenV. De commissie besloot zijn melding te onderzoeken en richtte zich in het onderzoek met name op de situatie in de periode 2019 tot en met 2022.

Het onderzoek van de commissie bevestigt een belangrijk deel van hetgeen melder heeft aangegeven. De commissie constateert dat een groot deel van de medewerkers niet voldeed aan de vereisten voor fitheid en weerbaarheid zoals vastgelegd in de Circulaire Veiligheid: fit en weerbaar personeel. De meerderheid van de medewerkers nam geen deel aan de Fysieke Vaardigheid Toets (FVT) waardoor het percentage van geslaagde medewerkers voor de FVT structureel onvoldoende was. Daarnaast nam het merendeel van de medewerkers niet of onvoldoende deel aan de weerbaarheidstraining waardoor zij (automatisch) niet slaagden voor de weerbaarheidstoets. De coronapandemie speelde daarin een rol.

In de loop van 2022 nam het merendeel van de leden van een specifieke groep medewerkers wel in voldoende mate deel aan de trainingen, waren de resultaten van de meerdaagse training positief en slaagden zij. Daaruit volgt dat het merendeel van die groep op dit moment wel beschikt over de benodigde competenties.

De leiding van de dienst stuurde tot zeer onlangs echter niet op de inspanningsverplichting voor deelname aan het trainingsprogramma en het behalen van de gestelde toetsnormen. Vanwege capaciteitstekort moest de directie keuzes maken. De directie zag de weerbaarheidstrainingen als minder urgent en trok de sport/trainingsuren in. De directie stuurde niet (meer) op de inspanningsverplichting die bijvoorbeeld niet (meer) aan de orde kwam in de jaarlijkse functioneringsgesprekken.

Medewerkers werden niet of onvoldoende gestimuleerd om deel te nemen aan trainingen. Hierdoor was gaandeweg een cultuur ontstaan waarin een deel van de medewerkers deelname aan de trainingen niet meer als logisch en vanzelfsprekend zag. Hoewel de commissie het niet heeft onderzocht, zijn er signalen dat dit vraagstuk zich ook bij andere soortgelijke diensten van JenV voordoet.

Oordeel

Bij elke dienst van JenV en deze dienst in het bijzonder staat de veiligheid voorop. De bijzondere en zware taak van de medewerkers vereist dat de medewerkers van de dienst fit en weerbaar zijn. Het is noodzakelijk voor bepaalde functiegroepen dat de fysieke conditie en weerbaarheid op het gewenste niveau zijn. De betreffende dienst voldoet echter al jaren formeel en materieel gezien niet aan de vereisten genoemd in de circulaire. Er is daardoor sprake van een serieus risico voor de veiligheid van medewerkers. Het betreft veiligheidsrisico's die raken aan het functioneren van een openbare dienst. Daarmee is het maatschappelijk belang in het geding en is er dus sprake van een misstand in de zin van art. 1 Wet Bescherming klokkenluiders. De commissie constateert derhalve dat de melding dat er binnen de dienst sprake was van een misstand omdat de (beleids)regels over fitheid en weerbaarheid niet werden gevolgd, gegrond was.

Reactie bevoegd gezag

Het bevoegd gezag laat weten dat gelet op de in het rapport beschreven feiten het evident is dat gedurende een langere periode in substantiële mate niet voldaan is aan de door de dienst zelf geformuleerde vereisten ten aanzien van de fitheid en weerbaarheid. Daarmee, en mede gelet op het door de dienst zelf gestipuleerde belang van het voldoen aan deze eisen, is binnen het in deze van toepassing zijnde normenkader, te weten artikel 1 van de Wet bescherming klokkenluiders, sprake van een misstand.

Het bevoegd gezag bedankt de commissie voor haar adviezen en laat weten dat ook bij andere diensten van JenV het belang van (sturing op) het voldoen aan de eisen van fit- en weerbaarheid wederom onder de aandacht wordt gebracht, dat binnen de betreffende dienst een nieuwe monitoringssystematiek t.a.v. fitheid en weerbaarheid wordt vormgegeven en dat de directie van de dienst zich maximaal zal inspannen om te voorkomen dat melder negatieve consequenties ervaart van het doen van zijn melding.